

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETNO III. — Štev. 18

NOVO MESTO, 1. MAJA 1952

CETRTELETNA NAROCNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

Ob prazniku delovnih ljudi

Sedemdeset let je že minilo, od kar je začelo delovno človeštvo praznovati 1. maj kot dan dela, dan pregleda svojih borbenih sil. V 1. maju je simbolično izražena težka borba dolgih desetletij, v katerih se je delavski razred na življenje in smrt boril s kapitalisti za boljše delovne in živilenske pogoje, za svoje politične in socialne pravice, za resnično demokracijo. 1. maj proslavljajo po vsem svetu milijonske množice, ki se še bori proti kapitalističnemu suženju in izkorisčanju, proslavljajo pa ga tudi milijonske množice onih, ki so v tej borbi že zmagale.

V teh sedemdesetih letih je praznovanje 1. maja nekolikokrat izpremenilo svoj pomen in značaj. Iz prvih skupnih manifestacij in zahtev po osemurnem delavniku so prvomajske proslave prešle v dan proletarske skupnosti in združenosti. Iz prvih skromnih protestov so narasli prvomajski sprevodi v veliki evropskih centrih mlade industrije v Angliji, Franciji, Nemčiji in drugod v mogočne manifestacije, v katerih so stotisoči zahtevali pravico, svobodo, kruh, enakopravnost in človeka dostojno življenje. Prvomajski pohodi in zborovanja so bila javna obtožba delavskega razreda proti kapitalistom — krivcem vojnih pokoljev in uničevalcev človeške sreče. Končno pa je 1. maj postal praznik delovnih ljudi vsega sveta, praznik človeškega dela, ki je osnova naše družbe, edini smisel in merilo naše morale, edina, resnična zveza med ljudstvi in narodi vsega sveta. Jamstvo njihove svobode in miru na svetu.

Sedmič praznujemo državljanji nove Jugoslavije 1. maj, mednarodni praznik dela, v svobodni domovini. S tem in stoltnim gremkimi tlačanjem naše preteklosti odkupljena, s krvavo, usodno in nepozabno veličastno ljudsko revolucijo priborjena svoboda, plačana z življenji in trpljenjem naših najboljših, nam je odprla vrata v sveto bodočnost. Leta 1945 smo stali ob tisočih požganih ognjiščih, s travo preraslih ruševinah domačij, tovarn, mostov in prog golih rok — toda polnih srce ljubezni do osvobojene domovine. Neugnana delovna sila, volja za obnovo, iznajdljivost in odločnost sta s partizansko borbenostjo osnovili, kar je tisočkrat prokleti fašistični okupator porušil, požgal in uničil.

Prvi maj leta 1946 in 1947 je bil pregled naših sil, strnjnih okoli Partije in Osvobodilne fronte; vse smo dali za obnovo. Pod vihajočimi narodnimi in proletarskimi zastavami smo stopili v petletni plan: industrializacija in elektrifikacija sta nam postali temelj gospodarske osamosvojitve, z njima smo se odločili za železobetonsko podlago vsega našega svobodnega gospodarstva.

Ponosno so vihrale prvomajske zastave v letu 1948, ko smo se ozirali na prvo leto našega planskega gospodarstva. Narodnostni osvoboditvi je sledila socialna in gospodarska zmagojavna pot. Ko pa so se tam, kjer bi smeli to najmanj pričakovati, pokazali politična in idejna razdvojenost ter zmedenost, veličastne revolucionarne borbe našega delavskega razreda izdažstvo voditeljev Sovjetske zveze ni oslabilo, niti omajalo — ne na znotraj in ne na zunaj. Naš težko pot k socializmu so nam nekdanji zaveznički iz Vzhoda, za katere so padali v bitkah s fašisti naši najboljši ljudje, navalili težkih skal, kakor da nam ne bi bilo že brez teh težko boriti se s tisočletno zaostrostjo in žalostno dedičino zadnje svetovne vojne. Vendar — klonili nismo niti za! Dobro smo vedeli, da je bitka za socializem bitka za novo, napredno, razvito gospodarsko državo, ki bo v resnicu domovino srečnih ljudi in enakopravnih narodov. Vedeli smo, da ustvarjamo tiste velike ideale, o katerih so stoletja prej zamenjani največji duhovi človeštva.

Zato so prvomajske zastave navzakl vsem težavam, s kakršnimi se doslej še ni boril delavski razred nobene države na svetu, v naši domovini ponosno pla-

polale v letih 1949, 1950 in 1951. S pososom se oziramo na prehoden pot, na velikane — plodove rok milijonov Jugoslovjan: Litostroj, Strnišče, Jesenice, Velenje, »Ivo Lola-Ribar«, »Rade Končar«, »Pobeda«, »Prvomajska«, »Aleksander Ranković«, Jugovin — kdo jih prešteje, dolga vrste naših novih tovarn? Mogočne hidrocentrale, nove proge, ceste, naše ladje, naša letala, domači traktorji, stroji, avtomobili, načrte novih izdelkov naših po vojni zgrajenih tovarn — vse to so sadovi našega dela, vse to nam je dala prva petletka!

Letos, ob našem sedmem 1. maju, pa bomo prižgali slavnostne kresove na predvečer dvojne zmage: zmagali smo v bitki za elektrifikacijo in industrializacijo — ti dve pa pomenita socializem — zmagali pa smo tudi v čudoviti vztrajnosti, jekleni volji in vzdržljivosti, v čvrstem odporu proti vsem na-

silnikom iz Moskve in njim podrejenim kričačem z Vzhoda ter proti nasilju, s katerim nas je hotela zadušiti združena reakeija z Zapada.

Z nenehnim izgrajevanjem naše socialistične demokracije, z vedenje globljim in širšim razvijanjem ustvarjalnih pobud naših jugoslovanskih množic, s pravičnim nagrjevanjem po delu in s storilnostjo v proizvodnji, kakršne marsikdo, ki še ni poznal sil ljudstva ni pričakoval niti v sanjah, smo dokazali vsemu svetu, da je socializem postal pri nas — stvarnost milijonov Jugoslovjan. Z dosedanjim delom in borbo bomo pokazali svetu, kaj lahko ustvari svoboden narod s svojimi načrtnimi bogastvi, s pridostajo svojih rok in pod vodstvom take Komunistične partije kakor je naša Vsestranski kulturni razvoj, ki spremlja dviganje blaginje v naši domovini, postaja vzor mnogim narodom, ki se v raznih delih

sveta še prebujajo ali pa z velikimi težavami osvabajo suženjski jarmov.

Plapolanje prvomajskih zastav v Jugoslaviji tudi letos znova potrjuje, da smo z zmagovalno bitko za socializem dokazali naprednemu človeštvu, da lahko v današnjih časih tudi mala država, katere delovno ljudstvo je enotno, često organizirano in odločeno premagati vse težave, z lastnimi silami zgraditi socializem.

Naporom milijonov naših delavcev se je pridružil tudi naš kmet, naš zadržnik. Spoznal je in spoznava, da je borba za socialistično preobrazbo vasi borba za dvig vasi iz stoltele zaostalosti, za rešitev delovnih kmetov pred stalno nevarnostjo propada, bobna, odvisnosti od bank in oderuških vaških bogatašev. Zmaga v tej borbi prinaša v našo vas vse pridobitve kulture, odstranjuje razlike med mestom in vasjo, pomeni konec izkorisčanja v novi Jugoslaviji. Hkrati pa je zmaga v tej borbi tudi začetek bogatega in srečnega življenja naših delovnih ljudi. Krepko stopata zadružniki in zasebni kmet v koren v delavcem: brez dela enega ni uspehov drugega, brez žuljev delavca ni napredka pri kmetiji in obratu.

Prvi maj — praznik dela, je tudi velik praznik naše hrabre, s slavo ovenčane Jugoslovanske ljudske armade, budnega čuvanja naših meja in svobode. Ko v teh dnevnih znova dvigajo glave fašisti, kratkovidni diplomati, ki

so ali pozabili ali pa premalo občutili na lastnih klobah, kaj je fašizem, pa jim milostno kimajo z glavicami, nam je naša herojska Armada zvest in trden porok, da na naša sveta tla brez kazni ne bo nikdar več stopil tuji osvajalec! Delavskemu razredu naše domovine, mladini Jugoslavije, ki daje znova zgled nesobičnega in požrvovalnega dela za domovino. Ljudski inteligenčni, ki je zvesta svojemu narodu in dela za njegov napredok, razvoj, prosveto in kulturo, našim hrabrim ženam, vsem delovnim ljudem mest in vasi, čuvanje naše svobode in braniteljem velikih pridobitev ljudske revolucije plapajo tudi ob letošnjem 1. maju naše narodne in proletarske zastave v pozdrav!

Zvesti Partiji in tovaršu Titu korkamo ponosno v pomlad našega življenja, prekaljeni ob stoterih in tisočerih preizkušenih krvave preteklosti! Ne upogljiha volja kipi iz nas. Pesem zveni v lep pomladini dan, iz milijonov src prihaja iz rudnikov, tovarn, delavnici, zadrug, vasi, gozdov, morja, mest in od vseh naših meja enoten, mogočen klic: Naj živi naša socialistična domovina, Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Naj živi bratstvo in enotnost narodov ter neomajna skupnost delovnih množic Jugoslavije in boju za socializem in neodvisnost naše domovine!

Pozdravljen 1. maj — praznik delovnih ljudi vsega človeštva!

NIČ BREZ NAŠEGA SODELOVANJA!

Z zadnjega protestnega zborovanja so tudi prebivalci St. Jerneja poslali preko tov. Edvarda Kardelja, zunanjega ministra naše vlade, londonskim meštarjem takole protestno pismo:

»Tudi mi na vasi, v St. Jerneju, zbrani na protestnem zborovanju, z ogorčenjem obsojamo neupravičeno in svoro gonjo italijanskih iridentistov

PONOVNO SMO PRIPRAVLJENI ŽRTVOVATI ŽIVLJENJE ZA BRATE PRIMORCE!

Tako sporočajo v protestni resolucijski član Zveze borcev v Brusnicah pod Gorjanci tovaršu Mihi Marinku, predsedniku vlade LRS, in pravijo med ostalim:

»Člani Zveze borcev in OF v Brusnicah ostro kritiziramo delo londonske konference, ki se vrši za zaprtimi vrati in odloča o usodi našega primorskoga ljudstva brez zastopnika naše države.

Ob 10. letnici požiga naši vasi po italijanskih fašistih se dobro spominjamo zverinskih dejanj, ki nam jih je prizadejal fašizem. Zato ne bomo nikoli dopustili, da bi ti zločinci še kdaj klopili gospodaril nad našimi brati Primorci! Odločno zahtevamo, da se vsi imperialisti, ki hlepijo po naši zemlji, za vselej odpovedo zasušnjevanju jugoslovanskih narodov. Za naš Primorsko in Trst je padlo na tisoče borcev narodnoosvobodilne vojske!

Vsi preživeli borce NOV smo pripravljeni ponovno žrtvovati svoja življena za naše brate Primorce!

S Titom naprej za osvoboditev naše zemlje!«

ČRNOMELJ: »S pomočjo belogardistov, četnikov, ustašev, svojih fašistov in drugih izdalcev oživlja italijanska vlada svoje osvajalne ciljev!«

Preteklo nedeljo je prebivalstvo Črnomelja ponovno na velikem protestnem zborovanju izrazilo svoje globoko razočaranje nad londonskimi barantači s tupo zemljo. Z borojanju, ki je bilo na črnomeljskem trgu, je bila poslana londonski konferenci protestna resolucija, v kateri pravijo prebivalci Črnomelja med drugim tudi tole:

... V interesu miru zahtevamo, da londonska konferenca takoj prenehne s svojim delom, da se prepreči pregašjanje in zapiranje poštenih Jugoslovjanov v Trstu in Italiji ter izpuščanje po fašistih obsojeni partizani. Našim bratom v Trstu in Italiji se morajo zagotoviti tiste pravice, kot jih ima italijanska manjšina pri nas v Jugoslaviji. Ne dopuščamo, da bi Trst spadal pod Italijo. Enotno podpiramo in bomo podpirali stališče naše vlade in tovarša Tit! Hočemo mir in enakopravno sodelovanje med narodi, toda ne dopuščamo in ne bomo dopustili, da bi zaradi tega žrtvovali kos našega ozemlja, kot si to predstavlja italijanska vlada, informbirojevi in vsi ostali imperialisti.

Vremenska napoved

V času do 10. maja bo predvidoma lepo in toplo vreme, vendar z večkratnimi krajevnimi padavinami. — Po 6. maju znatno ohlajenje z nevarnostjo slane.

Delovno ljudstvo Bele krajine je z ostalimi jugoslovanskimi narodi pripravljeno žrtvovati vse, kakor je to žrtvovalo tudi v času narodnoosvobodilne borbe, za pravilno rešitev tržaškega vprašanja. Tega naj se zavedajo vsi osvajalci tujih ozemelj, predvsem pa italijanski fašisti!

Delovno ljudstvo Crnomelja in okolice

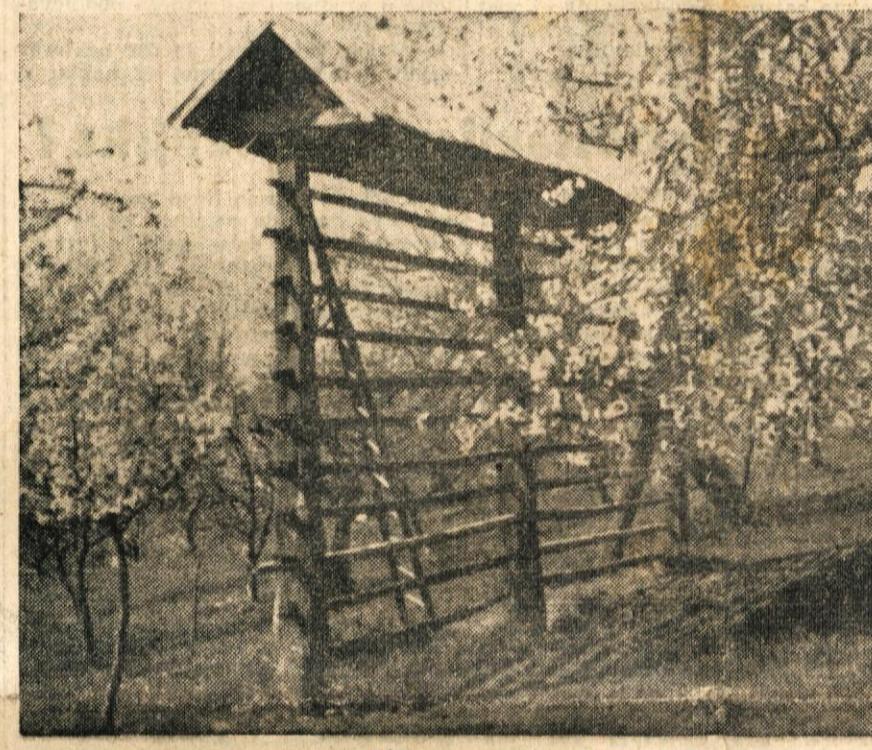
Clani Zveze borcev in RK v Mirni peči in Karteljevem:

»ALI VAM VEĆ POMENIJO ITALIJANSKI POLITIČNI SPEKULANTI?«

Tako vprašujejo mirnopeški in karteljevski borce NOB v resoluciji, ki so jo poslali londonski konferenci preko našega zunanjega ministrstva.

Italijanski fašisti so bili v zadnjih vojnih vaši in naši nasprotniki in si zato ne moremo misliti, da vam ti politični spekulanti pomenijo več kot naše pošteno ljudstvo, ki je bilo iskrenno na strani zaveznikov od prvega do zadnjega dne vojne. Zato protestiramo, ker daje londonska konferenca potuhu Italiji, ki kljub določbam mirovne pogodbam zapostavlja naše narodne manjšine v Italiji!

Podpisane organizacije v Mirni peči in Karteljevem ostro obsojajo izzivanja fašističnih izvajačev in barantanje v Londonu, protestno resolucijo pa zaključujejo s pozivom: Ziviljenje damo — Trsta ne damo!

»Dolenjski list« čestita k praznku dela vsem svojim bralcem!

Zveza borcev v Metliki bo proslavila 10. obletnico množičnega odhoda v fortizane

Na čas 10. obletnice množičnega odhoda v partizane pripravljene Zveze borcev v Metliki slavnostno proslavljene. Na nedavnem množičnem sestanku članov ZB je bil izvoljen odbor, ki bo pripravil spored tega spominskega praznovanja.

Za pokrovitelja proslave je predlagan tovarš Jože Borštar, član CK KPS in GO Zveze borcev NOV Slovenije, eden prvih organizatorjev OF v Metliki. V pripravljalnem odboru je tudi več borcev in aktivistov iz leta 1942, ki pa trenutno ne žive v domačem kraju. Med temi so tovarši Manek Fuchs, Slava Fir in Olga Jurajevič in še nekateri, ki bodo pomagali z nasveti ostalim članom odbora. Proslava se bo začela v soboto 10. maja pri tabornih ognjih z govori in spominji na borbo v Beli krajini. Sodelovalo bo metliška mestna godba in pevski zbori. V nedeljo 11. maja bo ob devetih dopoldne slavnostna akademija, nato pa polaganje vencev padlim borcev v NOB. Po poldne bo ljudsko rajanje s plesom. Za dobro preskrbo bo poskrbljeno. Proslava bo na prostem, v primeru dežja pa v Domu ljudske prosvete.

Mestni odbor Zveze borcev v Metliki in pripravljalni odbor za proslavo v-

bita za ta dan v Belo krajino vse bivše borce NOV in aktiviste, stare znanke in prijatelje in vse prebivalstvo Bele krajine, da pride v Metliko. Partizanska Bela krajina bo kmalu v najlepšem svetju in vas bo z veseljem in ponosom sprejela!

R. F.

»Pionirjevo prvomajsko tekmovanje

Na čas delavškega praznika 1. maja in v odgovor na vsa fašistična izzivanja v Italiji je delovni kolektiv novomeškega »Pionirjeva« dne 1. aprila sprejet prvomajsko tekmovanje vseh gradilščic podjetij in strank v območju jugovzhodne Slovenije. Tekmovanje se je končalo z izdelavo slišk načrtov, ki jih bodo delavci in nameščenci podjetja ponovili potrebni otrokom za počitniške kolonije in žalostne zadržave.

Začetek tekmovalcev je bil ob 10. ur. v parku načrtov, kjer so se udeležili predstavniki OLO, organizacij, vzgojitev in drugih organizacij. V Novem mestu so imeli ob 11. obledniči OLO taborniki gimnazije ustanovni občini zbor nove mladinske vzgojne organizacije, katerega so se udeležili predstavniki OLO, organizacij, vzgojitev in drugih organizacij. V Novem mestu so imeli ob 11. obledniči OLO taborniki gimnazije ustanovni obč

Pisma Dolenjskemu listu

Prostori šole v Šmarjeških toplicah so kulturna sramota

Točniški urednik!

Pred kratkim je Komisija strokovnjakov Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto pregledala higienične razmere v vseh Obrh. Žalovale in Šmarješke toplice. Odstotek turističnih ljudi je prav v tem krajevem ljudskem odboru najvišji, kar je dol povod za iskanje vzroka za to. Bilo je že več komisij, tudi že za čas stare Jugoslavije, stavljeni so bili predlogi za izboljšanje zdravstvenega stanja, toda pri teh predlogih je tudi ostalo. Tudi letoski komisiji ogled je odkril glavne vzroke in nakazal ukrepe, ki naj to stanje izboljšajo. Ukrepe pa je treba uresničiti, sicer je škoda stroškov za komisijo!

Naselje Šmarješke toplice leži na pobočju. Vsa gnojiva so odprta, prav tako tudi strašnica. Ker ni vodovoda, si vaščani pomagajo s kapino, ko pa te zmanjša, gredo po vodo za pitje, kuhinj napajanje živine na izvir tik pod vaso. Jasno je, da je ta voda onesnažena z gnojino, ki teče z odprtih greznic naravnost v izvir pod vaso. Nad vaso Žalovče je dokaj močan izvir vode, katere bi zajeta v vodovodni rezervar, zadostovala za vse tri vase. Že pred 20-imi leti je bil hajce napravljen načrt za ta vodovod in pri tem je tudi ostalo do danes. Treba je zabetonirati zajele in položiti 700 metrov vodovodnih cevi, pa bi bil eden izmed osnovnih vzrokov slabih zdravstvenih prilik odstranjen. Vaščani so pripravljeni pomagati z delom, toda brez pomoci od drugod ne morejo zgraditi vodovoda. Dobra pitna voda je pogoj za izboljšanje higieničnih prilik v teh vased.

Druga nujna zadeva je priključitev električnega omrežja. Vse napeljave – zunanja in notranja so končane, le priključka še ni, ker obstaja baje nek spor za plačilo tržnega dobitka na material. To je treba čimprej urediti.

Prostor in okolica, kjer se nahaja osnovna šola v Šmarjeških toplicah, pa je nekaj nemogočega! Tu ne bi mogli govoriti samo o pomjanjanju primernih prostorov, pač pa predvsem o pomjanjanju čuta odgovornosti do šole in zdravja tistih, ki se v njej učijo in tisti, ki ponujejo.

V "dvoranah" 4,30 m x 4,95 m, to je na prostoru 21,28 kvadratnih metrov in višini 2,18 m se vsak dan uči (bolje muči) 30 otrok. Soba ima pet rokken v premeru 50 cm. Vode pri šoli ni, stranišče je enojo, zasišlo zbito iz desni zadaj za hišo in brez vrata... Slabe pol ure strani od šole je znano zdravilišče Šmarješke toplice. Gostje, ki priprejajo izlete v okolico, prav gotovo pridejo do tudi do tu...

Komisija je predlagala, da se takoj ukinje višji letnik na tej šoli, otroci teh letnikov pa usmerijo v šolo Šmarjetna. Za njizje razrede šola mora ostati v vasi, toda takoj je treba premestiti v druge primernije prostore.

Nauzdile velikim naporom in žrtvam, ki smo jih dali pri obnovi domovine, moramo priznati, da za potrebe šol ni bilo vedno dovolj razumevanja. Prav je, da gradimo za...

družne domove, hlevne in sviniake, toda tudi na sole ne smemo pozabiti. In ko razpravljamo, kdo bo vzgajal našo mladino mislimo, tudi kdo je pod kaščami okoliščinami bo vzgajal. Eno in drugo je med seboj tešno povezano.

Šmarjeta, 25. aprila.

P. K.

čut obzirnosti in gospodarska škoda narekujeta lepše ravnanje z živino!

Uredništvo Dolenjskega lista!

Večkrat srečam na cesti trop sestrane goveje živine, ki jo ženeta dva ali trije gonjači. Namesto šibe ali biča imajo po navadi taki gonjači do tri metre dolgo prekje, s katerimi prav neusmiljeno udrihajo po živini. Drugič spet vidim tovorni avto, naložen z govejo živino, s prašiti in v ovcami, sedva vse pomešano med seboj. Kakšni so prašiči in ovce med vožnjo iz Novega mesta v Ljubljano, si lahko samo mislim! Redno vsak ponedeljek pa vidim, kako vozijo kmetje pitane prašiče v mestu. Prašiča zabijejo v premajhen koš, tako da je odrgnjen do krv na več krajih.

Poleg čute usmiljenja pa nam nalaže dolžnost lepšega ravnanja z živino tudi gospodarska škoda! Pred zakolom stolčena žival ima pod kožo krvave podpludje in je zato slabša kvalitete. To se posebno pozna pri prašičih. Vsa ka načinjanja odrgnina med vožnjo se pozna tudi na koži. Taka koža je manj vredna; pri eni odrgnini se zniža vrednost pri kilogramu kože od 160 na 94 din, pri večih poškodbah pa tudi za polovico. Kar je še bolj važno, pa je to, da taka koža ni za izvoz, ker je iz nje izdelano usnje mnogo slabše kot iz kože nepoškodovanega prašiča.

Predlagam, da bi bilo treba nadzorstvo nad transportom živine vse vrst poostriči in vsako nečloveško ravnanje ostro kaznovati! Za prašičere, ki tako malomarno ravnajo pri prevozu živine, pa naj bi določili odstotek vrednosti kupnine, ki bi ga odračunali pri prevzemu živinceta za vsako poškodbo med prevozom.

Novo mesto, 26. aprila. A. K.

Kje sta ponos in čast naših fantov?

Uredništvo Dolenjskega lista!

Te dni smo opazovali v Novem mestu fante s podeželja, ki so prihajali k vojaškim prednaborom. Mnogi so prišli v mesto dobre volje, po starinavi so zapeli in si zataknili za klobuke šopke rož v zelenju. Dostojno so se vedli na ulicah in javnih lokalih ter pokazali, da so vlijadni in kulturni fantje.

Videli pa smo tudi žalostne primerne popolnoma pijanih skupin in posameznih fantov, ki so se brez moči opotekali po ulicah in trigh, rjoveli neumne pesmi, strahovito preklinjali, suvali po cestah dekleta, se zmerjali med seboj ter ovirali javni promet. Zal je bilo takih primerov precej.

Ob vsem tem se sprašujemo: kje sta ponos in čast naših fantov? Ali jima mora res samo alkohol dati korajčo, da si upajo stopiti v mesto ter tuliti na glas prav po zverinsko? Mar res samo s popolno pijanostjo in nesramnim vedenjem potrjujejo take izjeme, da so že "dorasli" in da se jim spodobi cigareta v usta in pjanost v glavo? Kaj pravijo vaške organizacije OF, Zvezde borcev, kaj posamezni krajevni ljudski odbori in društva, od koder so taki pijanci-mladenci doma?

Ali ne bi bilo lahko povod tako kakor v KLO Kamence, od koder je prišel k naborom s fanti tajnik KLO in so se vsi vlijadno obnašali, da jih je bilo veselo pogledati? Alkoholizem je naša narodna bolezнь — sramota! Začnimo boj proti temu zlu, da se spet ne razapse in nam ne pogubi mladine!

Novo mesto, 21. aprila 1952.

K. M.

PLENUM OKRAJNEGA KOMITEJA KPS V KOČEVJU JE ZASEDAL

V torek 22. aprila je bil v Kočevju plenum Okrajnega komiteja KPS, na katerem so bili tudi organizacijski sekretari Centralnega komiteja KPS. Vida Tomšičeva, kandidat CK KPS. Matija Maležič in pomočnik predsednika Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo pri vladni LRS tv. Franc Simončič. Na plenumu so obravnavali skele sprejeti na zadnjem plenumu Okrajnega komiteja KPS Kočevje. Razpravljali so tudi o vprašanju razvoja kmetijstva v okviru splošnih kmetijskih zadrug ter državnih posestev in o pomoci delavskim svetom pri upravljanju podjetij. Kritično so obravnavali delo

Partije na rudniku Kočevje, kjer je partijska organizacija doslej premašila pomagala pri moralni vzgoji članstva in ostalih delavstva. Sklenili so, da je treba v rudniku takoj ustanoviti komisijo, ki bo pregledala delo Partije in pomagala partijski organizaciji rudnika pri odstranitvi vseh negativnih pojavov, ki slabijo delo in ugled Partije. Ta komisija bo moralna skrbeti tudi za to, da pride v partijske vrste čim več novih članov iz vrst delavstva.

Plenum je razpravljalo tudi o delu posameznih občinskih komitejev in o tekočih nalogah Partije v okraju.

Z zadnjega zasedanja novomeškega Zadružnega sklada

Navzlic nekaterim pomanjkljivostim — krepak porast zadružništva

Sedem kmečkih delovnih zadrug v novomeškem okraju pomeni sedem temeljev naprednega kmetijstva. Koliko je bilo upravičene in neupravičene kritike na račun posameznih zadrug, številke pa vseeno kažejo njihovo nevhodno rast in krepitev. Napačno bi bilo trdit, da so zadruge premagale že vse slabosti, posebno nekatere in da v njihovem poslovanju na splošno vzeto ni več napak. Tri leta obstoja, tri leta borbe z raznimi sovražnimi pojavi in zaostalostjo ter iz leta v leto lepši uspehi vendar dovolj preprčljivo govore o prednosti zadružnega obdelovanja zemlje.

V zadružni posesti je 609 hektarov zemlje, od tega je orne 183 hektarov,

Čemu zapostavljanje Dolenjske?

Vest o znižanih voznih cenah, ki je bila objavljena zadnjo nedeljo v "Slovenskem Poročevalcu", je bila tudi med prebivalstvom naših krajev toplo sprejeta. Ugodnosti, ki jih bo deležen delovni človek z znižanimi cenami na železnišči, pa žal niso sorazmerno razdeljene na vse kraje. Nedeljske povratne vozovnice, po katerih bodo imeli izletniki in ostali potniki 50% popusta v času od sobote opoldne do pondeljka opoldne, se bodo izdajale samo na 15 železniških postajah v Sloveniji — med temi 15 krajemi pa ni niti ene dolenjske postaje!

Dovolj smo že pisali in govorili o zapostavljanju Dolenjske v starji Jugoslaviji, kateri sta banovina in beografska čaršija skopozreli tanke rezine trdega kruha. Po osvoboditvi se je stvar razumljivo popravila in se popravila — o tem govore različna javna dela v naših okrajinah in pravkar odobreni krediti za okrajev.

Pričakujemo, da bodo odločajoči krog izpostavljeni delovnim krajem ugodnosti, kateri so deležni zdaj samo nekateri kraji Slovenije. Prosimo za razumevanje in upamo, da nam za to rešitev ne veka in upamo, da nam za to rešitev ne bo treba ponovnih prošenj.

Uosten in prepotreben odlok

Zužemberčani toplo pozdravljajo odlok OLO Novo mesto o obvezni odstranitvi ruševin in poskodovanih zgradb, neposavnih obznam. Na trgu propada hiša Vehovček, v ozadju pa gospodarsko poslopje in hlev, ki je z malo dobre volje lahko že poteri.

Bivša Deranjeva hiša, ki je last načrte in učinkovit, nujno kljče po odstranitvi ruševin, ki so z mimoidejo tudi življenjsko nevarni! Tudi delno porušena cerkev bi se lahko porabilila za druge namene ali pa je naj podrejno, saj se za njeno usodo nihče ne briga, najmanj pa žužemberški dekan. Tudi življenje kača na trgu propada.

Treba je popraviti in ohraniti, ker je zgodovinska stavba. V njej so bile leta 1942 prve volitve Narodno-ovsobodilnega odbora, skozi vso domovinsko vojno pa tudi veliki mitingi in nastopi frontnega gledališča.

Mnogo je še hiš, ki jih je treba popraviti ali pa odstraniti. Bivša usnarno, ki je v času NOB izdatno preskrbavalo partizansko vojsko, z usnjem, je treba popraviti ali pa preuredati, saj je včasih obrat, kjer bi prebivalci našli več zaposlitve, saj je Zužemberk in Dolenjska v prečasnji meri zapostavljena.

Preci so razpravljali vodice tudi o ruševinah blvževe domobranskega bunkerja, ki je bil v farmi cerkvi in župnišču. Vse, kar poštenu misli, zahteva, da to popravijo in izročijo v uporabo skupnosti. Ne dovolimo pa žužemberškemu dekanu in izvrševalcu nujne volje kapitani Segi, ki je pričel s postavljanjem kozoleca, da bi spet začela graditi poslona v svojo korist. Že pred vojno je dekan na kožo občanov zgradil moderni farov s 16 sobami, opremljenimi z vsemi komfortom in to za dva človeka in kuharico, da ne pozabimo seveda še luksuzne škofove sobe. Ni čudno, da še danes preklinajo očete in materje, ki jih je žužemberški dekan spravil na beraško palico ali pa jih

pognal iz rodne hiše po svetu s trebuham za kruhom, kajti davčni vijak v starji Jugoslaviji ni poznal milosti...

Zužemberčani trdno upajo, da bo komisija, ki ji bo poverjena ta naloga, brez popuščanja izvedla odlok in tako pospešila dokončno odstranitev vseh ruševin. — Č

OKRAJNA OPEKARNA PREČNA PRI NOVEM MESTU

ima v zalogi večjo kol'čino

ZIDAKOV

Prodaja po dnevnih cenah.

Franček Saje:

Belogardistični štajerski bataljon

"Zanj (za Božiča — op. S. F.) garantiram jaz in moj šef (župnik Smolič — op. S. F.).

Ali boste še mobilizirali? Nekaj je še pri nas in pa Podgrad. Pridite čimprej. Vsi vas komaj čakamo, tudi Italijani. — Pozdrav vsem Dinko."

Zupnik Zagbar je odločno podčrtal eno glavo naših podprednikov za časa okupacije: naša zemlja je bila orosena s krovje desetisočev želje in nima več prostora za njihove želje in imperialistične apetite. Za vsako ceno smo tudi mi, kot poseni državljanji, prizravnili braniti to, kar nam je v novi domovini sveto: svobodo. Obsojamo, da vseh duhovnikov vsake zahrbne spetjanje: nič brez nas, kadar gre za naše življenske interese! Vse naši javnosti moramo povrediti, da nam ni vseeno, kaj se govorja v Londonu in Rimu, da smo tudi mi globoko zainteresirani na tržaškem vprašaju, da z vsem srcem odobravamo stališče

"Mi na Dolenjskem in v Beli krajini smo bili še posebej deležni blagodati! Italijani in župnik Smolič — op. S. F.)

Ali boste še mobilizirali? Nekaj je še pri nas in pa Podgrad. Pridite čimprej. Vsi vas komaj čakamo, tudi Italijani. — Pozdrav vsem Dinko."

Klub tesnemu v vsestranskemu sodelovanju z okupatorji se belogardisti še vedno skrbno prikriči svoje zveze z Italijani. Za navidezno belogardistično ilegalno je skrbno tudi italijansko vojaško poveljstvo, kot je razvidno iz naslednje listine:

"Kot je bilo že označeno v dopisu 705 s 5. t.m. in kot je bilo rečeno na rapportu oficirjev... je okrog 140 državljanov prostovoljev celo v MVAC... Zdaj je bil označen drug seznam 31 novincev, ki ga pošiljam 5. in 7. čel, ker sta oddvojeni, opozarjam pa, da je ta seznam tajen in ga mora osebno čuvati komandant. Zaradi previdnosti sem izpustil glavo seznama in mora biti pridružen seznamu, ki sem ga prej poslal. V primeru, če bi po nešreči prišel v roke upornikom, ne bodo vedeli za naš namen in delavnost tega seznama in oseb. Razume se, da morate to pismo čuvati ločeno od seznama.

Ta seznam služi za kontrolo morebitnih ujetih oboroženih oseb, ki jih morate zadržati in ne strelijeti, ampak takoj označiti poveljstvo... In končno je potrebno, da teh novincev ne streljam, ker se z nimi bore proti komunističnim razbojniki..."

Isto. Pošpolk »Comos«, poveljstvo II. bat. N 735 di prot. S. 3. avgusta 1942, predmet: nabiranje vojakov MVAC.

V petek 7. VIII. so se oglasili naši pri Nageljnovih... Dejali so: imate dosti kokoši, eno nam specite, pa ne bomo preiskovali...

V nedeljo zvečer sta prišla zopet dva: eden od njih je govoril srbsko... Drugi je bil Pintar Valjko iz Novega mesta. Dejala sta: Oče in mati naj gresta spati, dekleta pa z njima, da se bodo zabavali... Rekli sta, da se dasta raje ubiti. Oba vo

Predkongresno tekmovanje žena Slovenije

Izvršni odbor Antifašistične fronte žena Slovenije je sprejel sklep o tekmovanju na čast IV. kongresa AFZ Slovenije, ki bo dane 4. in 5. oktobra t. l. Predkongresno tekmovanje bo trajalo od 1. maja do kongresa. Izvršni odbor vabi vse žene, delavke, zadržnice, intelektualke, kmetice kakor tudi vse ostale delovne žene, vse organizacije AFZ, sekcije zadružnic kakor tudi druga ženska društva in delovne kolektive, da se tekmovanja udeleže.

Predkongresna dejavnost naj se kaže v poglabljaju naših doseženih način, v prebujuju politične zavesti v ženskih množicah, v pripravljanju vse naše dejavnosti s socialistično misijo, v poglabljaju ljubezni do domovine in v kreplji obrambnih sil naših narodov. Hkrati pa je treba posvetiti vso skrb boju zoper sovražnike socializma, zoper vse tiste, ki jim je sreča ljudstva in sreča naših otrok tuja.

Delo žene, matere in dekleta naj v tem času skrb za predloške otroke kateri tudi za vso doračajočo mladino še bolj poglobijo. Mnogo lahko prispevajo k utrjevanju in razvijanju pionirskih organizacij in krožkov, ponirskega mladišča in mladinskih pevskih zborov, igralskih skupin, k obnovi starih in pripravljanju novih igrišč, od peskovščink do labotniških stez pa do obojkarskih in drugih igrišč, k organiziranju dnevnih letovanj in enodnevnih izletov itd.

Zelo važna naloga je vključevanje žena v razno društvo, zlasti v društva prijateljev mladih. Ravne žene so lahko pobudnice organiziranja predavanj za starej in vse tiste, ki jih problemi mladiščne vzgoje zanimali; s tem bodo veliki pomočniki vskajevanju domače vzgoje s šolsko vzgojo. Boriti se proti dvojni vzgoji svojih otrok, vzgajati otroke v dobre družljivane naše socialistične domovine – to je dolžnost vseh zadevnikov.

Kjer so dani pogoj, naj se organizirajo posebna ženska društva (na primer društvo stopenjencev področju). Žene lahko pomagajo organom ljudske oblasti pri organizirani domovini svetov pri ustavovanju vseh vrst, kateri naj sodelujejo z upravami domov pri reševanju gospodarskih, vzgojnih in socialnih vprašanj.

Praznik Osvobodilne fronte - 27. april in dan delovnih ljudi vsega sveta, 1. maj pozdravljajo člani

Kmetijske zadruge

St. Rupert na Dol.

O delu občinskega odbora OF v Trebnjem

Delo Fronte v Trebnjem se je v postavljivo občinsko odboro OF po prizadevanju novega odbora precej pozivilo. Živahnje je tudi delovanje všeskih odborov Fronte. Dobro pripravljene redne seje odbora so k temu precej doprinesle. Sekretarju Pavlu Mikliču in Janezu Ovnu je uspelo razgibati zanimanje za delo Fronte tudi med ljudmi, ki doslej še niso bili člani organizacije, tako da je v zadnjem času vstopilo v vrste OF 24 novih članov. Članarino redno pobirajo in jo do 27. v mesecu pošiljajo v okr. odboru Fronte.

Članstvu so razdelili nove legitimacije OF, pri tem pa je nekaj članov, ki so že dalj časa zavirali delo Fronte, izstopilo iz organizacije. Seveda OF zaradi njih ne bo prav nič prikrajšana! Ti ljudje razlagajo svoj izstop iz izgovorom, da »od Osvobodilne fronte ničesar ne dobijo«. Aktivni člani Fronte v Trebnjem obojajo mlačnost in dobičkažljost teh ljudi, med katerimi so Jože Šepc, elektr. delavec v Trebnjem, železničar J. Strojnik iz Ponikve in R. lin iz Sv. Štefana. Vsi ti prejemajo od naše ljudske skupnosti svoj zasluge, vendar pa si upajo nastopati proti OF s takimi reakcionarnimi izgovori. Morada misli Omahen iz Starega trga, ki je izstopil iz Fronte in iz članstva Kmetijske zadruge, da bo življenje njegovih otrok neodvisno od naše ljudske skupnosti? Članstvo OF v občini Trebnje je soglasno obsodilo početje teh ljudi.

Zivel 1. maj praznik delovnih ljudi

Sindikat obrtnih delavcev

podružnica
Kočevje

Naj živi 1. maj —

praznik časti in slave — za zgraditev boljše sedanjosti

in srečnejše odočnosti!

Krajevni ljudski odbor
K O Č E V J E

Zivljenje otrok v ustanovah je treba privabilo zivljenju naše mladine v družini, in to z potranno ureditvijo domov, z vključevanjem teh otrok v družine ob prostih dnevih in ob času počitnic, z organizacijo raznih krožkov v domovih in s kulturnim zivljenjem izven doma.

Pomagati je treba pri postavljanju obiskovalcev v vsaki občini. Skupno s Svetom za socialno skrbstvo in zdravstvo in s skrbniškimi organi je treba pripraviti tečaje za obiskovalce; ugotavljati je treba, ali so vsi potrebeni otroci v evidenciji skrbniškega organa in kako so oskrbovani.

Agitirati je treba za obisk v posvetovalnicah za noseče žene in v posvetovalnicah za otroke; pomagati pri izbiranju žena za proučevalke za zdravstveno zaščito matere in otroka; pomagati pri organizaciji tečajev za proučevalke za zdravstveno zaščito matere in otroka.

Prav tako naj se žene vključujejo v razne sanitetne tečaje Redčevega kraja sodelujejo naj v protutuberkuloznih sekcijs, pri zdravstveno-pravstveni vzgoji otrok, bore naj se proti alkoholizmu, bodo naj pobudnice raznih tečajev, kot na primer tečajev za male bolničarje, male higieničarje itd.

Predkongresna dejavnost naj se izkaže predvsem v politični mobilizaciji žena v ljudskih odborih, OF, sindikatih, delavskih svetov itd. Te naslove pa bodo žene lahko reševali ali pomagale reševati le, če se bodo vključevali v naše družbeno zivljenje, kar pa jim bo lažje, če se bodo hrkrati trudile za svojo razbremene in za olajšanje dela v gospodinjstvu.

Zato je veliko odvisno od žene, od tega, kateri bodo pomagala organom ljudske oblasti ustavljati in izpopolnjevati uslužnostna podjetja (pralnice, kraljnice, kopališča, bolnišnice, organizacija trgovine, razvajanje prehrabrenih artiklov na dom itd.) in se nadalje odpriati predloške ustanove, kot so jasni, vrči s hrano, zlasti pa brez hrane, zaprta otroška igrišča, kopališča in slično.

Važno je vključevanje žena v organizacije ljudske oblasti, družbenih in gospodarskih organizacij, v delavskih svetov, v odboreh zadrug in množičnih organizacij; važno je nujno sodelovanje na zborih volilcev, zadržnikov itd.; to jim bo omogočalo, da bodo po teh organih lahko reševali vse nastajajoče naloge in probleme.

Delavke naj se vključujejo v tekmovanje, ki ga je organiziral Glavni odbor sindikatov Slovenije, poleg tega pa naj organizirajo še razgovore z ženami v podjetjih in sicer o problemih, ki so v posamezni kraj občino, podjetje ali organizacijo najvažnejše. Tekmovanje in točke tekmovanja prijave: Osnovne organizacije AFZ in sekcijske zadružnice naj prijavijo tekmovanje občinskim odborom (kjer še niso izvoljeni, pa krajnimi oborom), tekmovanje med občinami ali delovnimi kolektivi pa naj se prijava krajnemu odboru AFZ terenske organizacije AFZ, podjetja itd., v mestih pa mestnim odborom AFZ. Tekmovanje se prične s 1. majem.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj; mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko napravile za razvoj raznih odsekov pri zadrugah, kot so na primer preverutinarski mlekarški in živilnarski, dajejo za gojitev semen, za sušenje in predprehranjanje sadja, za vrtmarstvo itd. Posebno skrb pa je treba posvečati izvozu sadja, zdravilih zelišč in gozdnih sadzeh, za katere se lahko nabavijo v inozemstvu razni stroji (na primer za predelavo mleka, pranje itd.). Večikega pomena za njihov lastni kakov tudi za splošno razvoj zadružnic je, da se žene zadružnice vključujejo v kmetijske šole in inštitute.

Kmetice, zadružnice naj propagirajo in širijo napredno misel zdrževanja, razne oblike pomoči pri delu; osnovna skrb pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Žene zadružnice naj sodelujejo pri upravljanju zadruge, se bore za njihovo rentabilnost in razvoj;

mnogo bi lahko naprav

Tujski promet na Dolenjskem

VIKTOR PIRNAT

Zima je v kraju in spet so se začeli lepotični dolenski holmi in livade. Vračajo se ptički in tudi človeka je prijala slo po potovanju, po novih doživljajih. Prvi letni dopusti se pričenjamajo že s pomladjo. In z njimi pravzaprav stopamo v novo tujsko sezono. Kaj nam prinese? Ali se bo primerno dotaknila tudi Dolenjske?

Tujski promet je važen del narodnega gospodarstva. Nekatere države izravnavajo z dohodki te panoge svojo sicer pasivno trgovinsko bilanso. Švica, Avstrija, Italija so živi zgledi dobičkovnega turizma. Slovenskemu gospodarstvu je tujski promet že pred zadnjim vojnoma prinašal okoli sto milijonov dinarjev letnih dohodkov.

Naša nova socialistična domovina FLRU je od vseh začetkov posvečala turizmu veliko pozornost in skrb. Po osvobojenju je postal turizem dostopen za vse ljudi. V letu 1949 je obiskalo naša letovišča, kopalnišča in počitniške domove nad poldrug milijon Jugoslovjanov in nad 30.000 inozemcev. V zadnjih dveh letih se je število slednjih znatno zvišalo, saj v tujini vidoma raste zanimanje za Jugoslavijo. Inozemci nam prinašajo dragocene devize. Seveda ostane glavna briga posvečena notranjemu turizmu za okrepitev duha in telesa našega delovnega človeka.

Naravne lepote, ugodno podnebje ter zgodovinski in kulturni spomeniki dajejo pokrajini tujsko-prometno obeležje, so njegova osnova. Jedro tujskega prometa so železniške in avtobusne, ob morju paroplovne, v večjih središčih tudi letalske zvezze. Srčna kultura in neprisiljena vladnost domačega prebivalstva sta prav tako neobhodno potrebna prilastka za uspešen razvoj in trajnost tujskega prometa. Če le eden izmed naštetih pogjev manjka, se zamajajo drugi in uspeh je ogrožen, zakaj trdno so vsi medsebojno povezani in le skupno dosegajo smotro.

Jugoslavija je značilna turistična država in Slovenija je njen biser. Posebno pripravljena in privlačna je za tujski promet Gorenjska tako po svojem zemljepisnem položaju kot po svojem junaškem značaju. Dolenska je bolj skromna, lirična, prisrčna. To je povsem svojstven svet — in prav to je treba izkoristiti! Svoji preveliki skromnosti in prav vsakem pogledu se ima Dolenska zahvaliti, da je še tujski promet doslej več ali manj mimo nje. Temu je treba napraviti slednji konec! Seveda pa morajo najprej biti izpolnjeni tehnični pogoji. Potem šele naj sledi propaganda, da bo stvarna in zato učinkovita.

Kaj Dolenci imamo, vemo ali bi vsaj morali vedeti; kaj iz tega lahko storimo, da bi koristili domačemu kraju in dolenski skupnosti, bodi predmet slednjih razmotrovjanj, ki bi hotela biti predvsem vzpodbudila k razmisljanju in k odločnemu delu za turistični napredok Dolenske.

Novomeščani se ubadajo s tem pravzaprav že vse dni tekočega stoletja. Od leta 1900 obstaja v Novem mestu Društvo za pospeševanje turizma. Drugi kraji po Dolenjskem so se zganili večinoma šele po prvi svetovni vojni. Delo ni bilo vedno načrtino in ne dosledno, propaganda ponajveč priložnostna in zato uspehi niso mogli biti trajni in niso dosegli pričakovani. Mnogo smo zamudili, izgubljeno pa lahko nadoknadimo, če bomo enotni tudi v tem primeru in vztrajni. Kjer je volja, tam je pot!

Razmotrovajoč tujsko-prometne probleme Dolenske imejmo na umu, da so jedro tujskega prometa brezhibno dej-

MUHA V PIVU PRI RAZLIČNIH NARODIH

Zanimivo je opazovati, kako različno postopajo ljudje razne narodnosti, ako pride kaka muha pomotoma — v pivo. Amerikanec se začne sramejti in naroči drugo pivo; Španjol plača in odide; Francoz in Italijan ravno tako, a pri tem pridno zabavljata in godrnjata. Anglež izpije pivo in naroči drugo. Nemec opreznov spravi muho, pivo spije. Rus spije muho in pivo. Kitajec pozova najprej muho in nato zaliže s pivom.

(Dolenske novice, 1. avgusta 1902. leta)

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ljubljanska cesta 25, telefon štev. 127. Postali predel 33 — Tekoči račun pri Komunalni banki Novem mestu štev. 616-1-90322-1. Cetrtletna naročnina 100 din. polletna 200 din. celotna 400 din. — Naročnina se plačuje vnaprej — Tiskarska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani

lujoče prometne zvezze! Zato je treba to predvsem in povsod po Dolenjskem urediti. Vskladiti je treba železniške in avtobusne zvezze. Turista dostikrat ubija prav neumestno prestopanje. Redno in direktno avtobusne zvezze so predpogoj za razvoj tujskega prometa! In ravno na tem zelo boljha Dolenjska.

Dolenci tudi ne smemo pozabiti na razširjenje železniške mreže po našem ozemlju. Projektirana železniška zvezza Novega mesta z Brežicami, staro komaj pol stoletja, in prav tako potrebnia železniška zvezza Novega mesta s Kočevjem morata biti stalni program napredne Dolenjske.

Ko smo že pri železnicu, spomnimo se kako so naše železniške postaje pred-

Grad Otočec pred zadnjo vojno

vsem od Kandije do Kolpe pred zadnjo vojno tekmovali v privlačnosti svoje zunanjosti! Vse je žarel v urejenih gredicah in pisanim cvetju. Postaji to onostran semiškega kolodvora pa sta nosili zastavo. Naravnost čudovit je bil pogled na semiški kolodvor in na pokrajino pod njim. En sam bujen šopek nepozabne lepote! Ali se to ne bi moglo spet obnoviti? Prej pa bi ponekod še moral začeti porušena postajna poslopja. Tudi v cvetje odete železniške postaje so vaba za tujce.

Pa vrnimo se k prometnim potom! Doline Krke in Kolpe nimata cestne zvezde do Novega mesta do Brežic. Iz Kostanjevice je že deloma narejena cesta v Gorjance naj bi se podaljšala do žumberške vasi Kalje onstran gorjanskega roba, koder že teče primerna cesta.

Slej ali prej po Novo mesto s svojim osrednjim položajem zahtevalo tudi zgraditev civilnega letališča. S prostorom tam naokoli ne bodo v zadregi.

Za razvoj planinskega turizma po dolenskih gorah bi bilo neobhodno potrebno postaviti še celo vrsto koč, n. pr. na zahodnih obronkih Trdinovega vrha, na Opatovi gori nad Kostanjevico, nekje morda na Malčevem v slavnem Rogu pri Sv. Petru in morda še kod drugod, na Gačah nad Črnošnjicami, na Mirenski gori, kjer je že morda tudi na Smuku nad Semičem in še kje. Krajevni činitelji sami najbolj poznojo potrebe svojega kraja. V Kočevju n. pr. so se odločili, da postavijo planinsko kočo na Mestnem vrhu. Naj vzugled potegne! Koliko je v zadnjih letih zrastlo planinskih koč po Gorenjskem in po Stajerskem!

Večina Dolenske je del dinarskega Krasa, čeravno k sreči pokrit z gozdovji. Slovenski Kras, ki skriva do 10.000 podzemeljskih jam, upravljeni slovi kot prva speleološka zemlja na svetu. Tudi na Dolenskem podzemeljskih jam ne manjka in to vseh vrst, celo ledeni. V metliški in črnomeljski okolici je več razniskanih, na Kočevskem in okoli Novega mesta prav tako.

Do planinskih koč, do partizanskih tiskarn in bolnic in ostalih spomenikov NOB ter do podzemeljskih jam bi morala voditi dobro markirana pota s primernimi napisnimi tablicami. Nič turista na terenu bolj ne odbija kot pomankljive markacije.

Najvažnejši del Roga naj bi se kot spomenik NOB zaščitil kot narodni park.

Krka je v vsakem oziru velika zalednica Dolenske, onstran Gorjancev Kolpa, na Kočevskem Riu, v Mirenski dolini Mirna. Sodobnim zahtevam odgovarja, a tudi na videz prijetna javna kopališča, združena s športnim prostorom, bi privabilo nekaterega izletnika in letoviščarja. Gradi pri Brežicah, Kostanjevica, Novo mesto, Vavta vas-

Straža, Metlika, Črnomelj, Trebnje in še kak kraj naj bi o tem malo razmisli!

V Krki so zastopane skoraj vse naši ribe. Pravilno in smotno izvajano športno ribarstvo bi privabilo marsikaterega tujca. V dolž Gorjancev se je razmestilo tudi več toplih vrelcev, deloma znanih in priznanih, deloma le krajenega pomena. Z moderniziranjem Čateških (54,5°C), Smarjeških (32°—34°C) in Dolenjskih Toplic (36°—38°C) bi se primerno povečalo zanimanje morda celo v tujini. Pa tudi Klunovih toplic v Bučeti vasi in Dob pri Kostanjevici ne kaže zanemariti.

Starostlavne so šentjerneške konjske dirke. Treba bi jih bilo izenačiti s srodnimi priznanimi ustanovami v Jugoslaviji in jih primerno popularizirati,

»... Trga me - spet bo dež ...«

Z obiska na novomeški opazovalni vremenski postaji

Marsikoga zanimalo, kako je mogoče napovedati vreme za en ali več dni naprej. Naši predniki, ki še niso poznali znanstvenih izsledkov, na kakršnih danes predvidevamo vreme, so prorokovali vreme na podlagi vetra, gostote zvezd, letenja ptic in podobno. stare ženice in možakarji, ki jih je mučila revma ali naduha, so z vso zanesljivostjo napovedali spremembu vremena. Pravzaprav ugotavljamo danes vreme skoraj na isti podlagi, le da si prej niso znali tolmačiti n. pr. zakaj bo deževalo, če piha južni veter, zakaj lastavice pred dežjem letijo nizko, zakaj revmatizem bolj razsaja pred spremembou vremena in podobno. Danes si na podlagi znanstvenih doganj našimo pojasmniti tudi take vzroke.

Današnje vremenske napovedi so plod točnega opazovanja ozračja skoraj po vsem svetu in vseh večjih krajih različne nadmorske višine. Opazovalne postaje vsega sveta so medsebojno povezane in na podlagi skupnih poročil je mogoče napovedati vreme za širše ali manjše področje. V naši republiki Sloveniji imamo deset takih opazovalnih postaj, centralna opazovalna ali kot se imenuje hidrometeorološka postaja pa je v Ljubljani. Gotovo je med nami še veliko ljudi, ki ne vedo, da imamo opazovalno postajo tudi v Novem mestu.

Delo na taki postaji zahteva največjo točnost in vrestnost. Postaja ima službo noč in dan in je v neprestani telefonski zvezi s centralo v Ljubljani, kamor posilja poročila vsako uro, izredne vremenske pojave pa takoj.

Vremenska opazovalna postaja v Novem mestu je bila organizirana šele po vojni. Oprema postaje je za povprečnega človeka kaj preprosta: na vrtu visok strog in na njem navadna vetrnica s kazalom na sever, nekaj napetih žič različne debeline kakor za sušenje perila, majhna, belo pobaranja utica, slična malo večji ptičnici, še pločevina posodica, viseča na drogu, to je menda vsa zunanja oprema.

Na primer: Smer in jakost vetra (poznašo šestnajst različnih smeri), količino padavin, zračni pritisk, vlogo v zraku, oblačnost in vidljivost, popoln, meglo, zmrzel, sneg, led, nevihte, blisk, grom in podobno. Poleg tega opazujejo več sto rastlin v njih rasti in razplodijo, kar je posebno važno za kmetijski muzeji itd.

(Dalje prihodnjih.)

Naše mineral. vode

Radenska

za okus in zdravje

Rogaška

za zdravje in okus

SO NAJBOLJŠE!

Elektro-Ljubljana

obrat NOVO MESTO

Ljubljanska cesta 30

Pozdravljamo slavne spominske dneve 27. april in praznik dela 1. maj

Mike is Belokrajne priopoveda ...

Fsi pošteni ludi pravido, kak je fčasi praf. ak se krítizerja. A znate, koje bi ja dnes tel drapuliti? Ovakove gospone, ki se ga vavek je drugi špotajo, a sami fse odrivijo na zajtra, kaj bi več fčera mogli stozine f selu, zakaj konči na gribaljskih stozinah ne jem tréba blata, ak ga dosta imado f ustih... O, čul sem i tof Gribljah, kak neki članovi Kmetičke zadruge še niso videli iznotra nove štole za krave i vole, nek nju poznau samo izvani. Zabrojeno za lesnike, misli sem si i posetal se ishe v Kmetičko zadrugo f Petrovoj vasi. Ese sem si cigaretne popušl, ali — ja! — stacun f Petrovoj vasi zaključan je bil.

Kad je vaša trgoščica, pital sem sellane.

A znate, koga so mi rekel? »Otišla je f purgo f Černomelj do svoga dragoga. Niš ne čekaj, Mike, dnes je nebo nezi. Ona je več takva, da više puti usred sunčanog dana zaključa stacun in pojde. I nikome niš! I toj pavuncici treben je tle! misli sem si i proštel se po stozinah do purge Černomelj.«

GRASČAK IN VRAG

(Belokranjski priopovedka)

svinje, ki je uhajalo iz črede in se jezil: »Vrag te vzem!«

Ali slišiš? je grasčak sunil vraga med rebra. »Svinje ti ponuja.«

In vrag — ne bodi len! — je pograbil svinje ter si ga optril na ramena. Za jok svinjarčka se ni zmenil.

Grestje dalje in prideta mimo grajske njive, na kateri so delajo tlaciči. Neki dedek, naveličan tlake, je zagođnjal.

»Glejet ga, grasčaka — vrag ga vzevi — ki zajce in srne lov, mi pa se znjom za njegov kruh!«

Zdaj pa je vrag dregnil grasčaka med rebra in dejal:

»Si slišal, kaj je rekel dedec?«

»Nisem!« se je prenevedal grasčak.

»Jaz pa sem!« je zarjovel vrag. »In če sem ubogal prvi ukaz, bom tudi drugega! Kar je moje — je moje!«

Tako reks je pograbil grasčaka in z njim vred skočil v globoko brezno na robu Velike loze.

Od takrat je grasčina v Gradac brez grasčakov — — — Lojze Zupanc

STEKLARSTVO

DOLJAK ROMAN

Novo mesto — Kandija

(Resljeva c. 2)

OGLEDALA

BRUSENJE STEKLA

MATRANJE STEKLA

Podjetje za cesino-vzdrževalna dela in produkcijo gramoza

CEGRAD
NOVO MESTO

želi ob prazniku dela vsem svojim delavcem mnogo novih uspehov pri izvrševanju letošnjih planskih nalog

Zdraviliško gostinsko podjetje